

Izredna uprava za velika podjetja v krizi

Damijan Terpin

finance@finance.si

Ce bi v Sloveniji imeli sistemsko rešitev o izredni upravi za velika podjetja v krizi, kot jo poznamo v Italiji, bi se najbrž izognili marsikateremu stečajju velikih gospodarskih sistemov (Primorje, SCT, Vegrad ...), ki so pahnili na tisoče ljudi v socialno stisko. V Italiji smo se s tako rešitvijo izognili stečajju v nekaterih znanih primerih, na primer pri koncernu Parmalat. Tisočim malih delničarjev je koncern v »pajdaštvu« s številnimi bankami in ob molku nadzornih organov prodajal obveznice, za katere je vedel, da jih ne bo mogel izplačati. Postopek izredne uprave je uspešno izpeljal komisar Enrico Bondi – potem ko je bila uprava odstranjena, lastnik Calisto Tanzi pa obsojen na 11 let zaporne kazni. Bondi je med drugim na sodišču v New Yorku tožil največje italijanske in ameriške banke, saj so prodajale obveznice »smeti« Parmalata; uspelo mu je pridobiti likvidna sredstva, s katerimi je z upniki dosegel poravnave, podjetje pa na koncu prodal francoskemu živilskemu velikanu. Delavci niso izgubili zaposlitve, goljufi v upravi so

bili obsojeni, podjetje rešeno in upniki delno poplačani. Zdaj se v Furlaniji - Julijski krajini vodi postopek izredne uprave za skupino Caffaro iz Torviscosa, ki je zaradi okoljevarstvenih težav v hudi finančni krizi. Dalj časa traja tudi postopek izredne komisarske uprave za koncern italijanske kemijske industrije s tovarnami v Porto Margheri in na Sardiniji.

Sodelujejo lahko le veliki sistemi

Vlada Romana Prodiya je julija 1999 izdala zakonski dekret, s katerim je na novo uredila tako imenovani in-

stitut izredne uprave za velika podjetja v krizi. Namen je omogočiti podjetjem, katerih stečaj bi povzročil hude socialne in ekonomske posledice za družbo, da se izognejo stečaju ter se zanje poiščejo rešitve. Bodisi se podjetje proda po gospodarskih sklopih (na podlagi programa nadaljevanja proizvodnje, ki lahko traja največ leto dni) bodisi se ekonomsko in finančno prestrukturira (na podlagi načrta za ozdravitev, ki lahko traja največ dve leti). Ta postopek lahko izpeljejo le podjetja, ki ustrezajo določenim merilom velikosti poslovanja in zaposlovanja, ter podjetja, ki so bila v okviru kazenske protitafijske zakonodaje dokončno odvzeta obsojenim lastnikom.

Razlike v primerjavi s stečajem

Razlika med omenjenim postopkom in stečajem je, da se podjetje poskuša rešiti, kar pomeni, da drugače od stečajnega postopka upniki ohranijo večje možnosti poplačila terjatev in da podjetje nadaljuje poslovanje, delavci pa obdržijo zaposlitve. Razlikuje se tudi od prisilne poravnave, saj je dotedanja uprava podjetja (torej tudi lastnik) takoj odstranjena, nadomesti pa jo izredni komisar, ki ga imenuje ministrstvo za gospodarske dejavnosti.

Postopek je dvofazen. Najprej se postopek uvede na predlog podjetja ali upnikov, imenuje se izredna uprava oziroma sodni komisar. Seveda je uvedba postopka povezana s konkretno možnostjo, da bo podjetje v krizi vnovič našlo ekonomsko ravnotežje na podlagi enega izmed naštetih načinov. Po vložitvi predloga za uvedbo izredne uprave sodišče nemudoma odstrani staro upravo. Podobno kot pri stečajih komisar obvesti upnike in imetnike pravic o premoženju dolžnika, jih pozove, naj prijavijo terjatve, ter sodišču predloži poročilo o razlogih za insolventnost in oceno, ali

obstajajo zakonski pogoji za uvedbo izredne uprave. Nato sodišče ugotovi, ali obstajajo pogoji za rešitev podjetja; če jih ni, uvede stečaj.

Program reševanja

Če sodišče ugotovi, da pogoji za reševanje obstajajo, se začne druga faza, ki jo vodi izredni komisar, ki ga imenujeta omenjeno ministrstvo in nadzorni svet. Po začetku izredne uprave upniki ne morejo začeti ali nadaljevati izvršilnih postopkov, podobni kot v stečajnih postopkih so tudi učinki insolventnega postopka na zavarovanja, veljavne pogodbe ... Glavna naloga izrednega komisarja je, da ministrstvu predloži program, ki moraslediti eni izmed predvidenih možnih poti reševanja. Če program temelji tudi na državni podpori, mora biti sestavljen v okviru možnosti, ki jih za državne pomoči dovoljuje EU. Ministrstvo načrt odobri, komisar ga dostavi sodišču.

Izvajanje programa je naloga izrednega komisarja. Zakon ureja tudi prodajo nepremičnega premoženja oziroma delov podjetja, pri čemer je pomembno, da mora kupec zagotoviti nadaljevanje dejavnosti, skupaj z ohranitvijo zaposlitvene ravni vsaj za določeno (dveletno) obdobje. Izredni komisar mora pooblaščenemu sodniku periodično poročati o likvidnih sredstvih in predlagati načrt za razdelitev, ki se opravlja po stečajni zakonodaji.

Pogoji za končanje procesa

Izredna uprava se lahko konča tudi s stečajem, če se med postopkom ugotovi, da ni možnosti za nadaljevanje. Postopek se konča, če v predvidenem roku noben upnik ne prijavi terjatve, če pred iztekom programa insolventni podjetnik pridobi zmožnost normalno izpolnjevati obveznosti oziroma s pravnomočnostjo sodbe, ki odobri poravnavo z upniki. Če gre za reševanje podjetja z odsvojitvijo gospodarskih sklopov, se postopek konča tudi, če

izredni komisar od prodaj pridobi zadosti likvidnih sredstev za plačilo terjatev in stroškov oziroma ko se opravi končna razdelitev aktivne mase. Zakon predvideva razširitev izredne uprave tudi na hčerinska podjetja, ki so v podobnem insolventnem položaju, če imajo konkretne možnosti za vnovično ekonomsko ravnotežje. Mogoče je uvesti izredno komisarsko upravo celo, ko je hčerinsko podjetje že v stečaju.

Pomembno je, da ima izredni komisar možnost, da sproži odškodninske postopke zoper člane uprave in nadzornih svetov, da tudi v teh postopkih veljajo kazenske sankcije, ki so sicer predvidene ob stečaju podjetja, ter da je mogoče sprožiti izpodbojne tožbe zoper podjetja iz skupine za obdobje do petih let pred ugotovitvijo stanja insolventnosti. Predvsem te določbe bi najbrž najbolj potrebovali v Sloveniji.

► Damijan Terpin je zamejski Slovenec, v Trstu in Gorici ima samostojno odvetniško pisarno, vpisan je tudi na seznam slovenskih odvetnikov. Vodi Slovensko skupnost, stranko Slovencev v Italiji.

►► Če bi v Sloveniji imeli sistemsko rešitev o izredni upravi za velika podjetja v krizi, kot jo poznamo v Italiji, bi se najbrž izognili marsikateremu stečaju velikih gospodarskih sistemov.